

כחה של התפילה

מאת: עזרא מרום

בפרשת "תולדות" מסופר שרבקה היתה עקרה ולכן יצחק ורבקה התפללו על כך. על הפסוק: "ויעתר יצחק לנוכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ד' " (כ"ה, 21) אומר רש"י שהקב"ה שמע את תפילת יצחק ולא שעה לתפילת רבקה כי אינה דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע " (לפי הגמרא ביבמות ס"ד). יוצא מכאן שהיחוס חשוב וקובע. רעיון זה סותר לכאורה את הסיפור בגמרא תענית דף כ"ה: שבה מסופר על בצורת קשה שהיתה בארץ. עמדו גדולי ישראל לפני התיבה וביקשו גשם: רבי אליעזר ורבי עקיבא. רבי אליעזר התפלל ואמר 24 ברכות ולא נענה, לעומתו רבי עקיבא אמר רק: "עננו ד' עננו" וירדו גשמים. כאן יש מקרה הפוך: רבי אליעזר הוא צדיק בן צדיק ואילו רבי עקיבא היה צדיק בן גרים ודוקא תפילת צדיק בן גוי נענתה בניגוד לכלל שהזכרנו מקודם!. התחילו לרנן על רבי אליעזר שלא נענה ואמרו שרבי עקיבא גדול ממנו!. מתרצת הגמרא את פשר הדבר בעודה שרבי עקיבא היה מעביר על מידותיו ואילו רבי אליעזר לא היה מעביר על מידותיו כפי שמשתקף מהמסופר בגמרא בבא מציעא נ"ט בקשר למחלוקת המפורסמת על תנורו של עכנאי (עין שם).

הסבר אחר לעובדה שתפילתו של יצחק התקבלה ואילו תפילת רבקה לא התקבלה מובא בגמרא ברכות דף י': "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא: כל התולה בזכות עצמו- תולין לו בזכות אחרים, וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו." הוא מוכיח את דבריו ממשנה רבנו שביקש מחילה על חטא העגל ותלה בזכות אחרים ואמר: "זכור לאברהם יצחק וישראל עבדיך" וכתוצאה מכך תלו לו בזכות עצמו כנאמר בתהילים ק"ו 23: "ויאמר להשמידים לולא משה בחירו עמד בפרץ להשיב חמתו מהשחית". ההיפך מוכח מחזקיהו שתלה בזכות עצמו ואמר לקב"ה "זכור נא את אשר התהלכתי לפניך" תלו לו בזכות אחרים שנאמר: "וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי" (מלכים ב, י"ט 34). לפי זה יוסבר הכתוב: "ויעתר יצחק לנוכח אשתו" = בזכות אשתו, ולא תלה בזכות עצמו ולכן נענה.

המסר והלקח הנלמד מהאמור לעיל:

תפילתו של אדם מתקבלת בזכות מעשיו ולא בזכות יחוס אבות כנאמר: "מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך" (פרקי אבות). אדם נבחן בהליכותיו ומידותיו כמו שראינו אצל רבי עקיבא שנענה בגלל שהעביר על מידותיו וכן אם הוא תולה בקשתו בזכות אחרים כמו שראינו אצל משה!.
דוגמאות רבות יש לכך שאין השפעה לזכות אבות אם בניהם לא מתנהגים כראוי. למשל: הבנים של משה, הבנים של שמואל (יואל ואביה) והבנים של עלי הכהן.

מהנאמר בפסוק שהזכרנו לעיל: "ויעתר יצחק" ומהעובדה שהתפילה נקראת "עתר" (=קילשון) לומדים רבותינו על כחה של התפילה. הדבר מתבטא בדברי הגמרא סוכה י"ד: "אמר רבי אלעזר למה נמשלה תפילתן של צדיקים כעתר? לאמר לך, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום אף תפילתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממידת אכזריות למידת רחמנות." כמו שמצינו בתפילות הימים הנוראים: "ותפילה ותשובה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה".

כח התפילה בציבור גדול מכח התפילה של יחיד שהרי " ברוב עם הדרת מלך". למילה "הדר"
יש שתי משמעויות : יופי ונוי מצד אחד כלומר כבוד למלך שמשבחים אותו רבים. ומשמעות
אחרת הדר=חזר (מלשון הדרן שמבקשים מזמר או שחקן שיחזור שנית על הקטע), כלומר המלך
(הקב"ה) חוזר בו מן הגזירות שרצה לעשות.

כחה של התפילה נרמז גם בראשי תיבות " תפילה" = תרופת פלא יעילה לכל הצרות !.
נתפלל לאלוקים ממעמקי ליבנו ונגיד לו בקריאה הטלפונית " הללו" שהינה ראשי תיבות של
הפסוק בתהילים נ"ה, 3: הַקְשִׁיבָה לְקוֹלִי יְעַנֵּנִי (תהילים, נ"ה 3). ויתקיים בנו : "שמע קולנו ד'
אלוקינו חוס ורחם עלינו וקבל ברחמים וברצון את תפילתנו " !.